

Šogad svarīgākās komerctiesību aktualitātes

Par šogad gaidāmām būtiskām izmaiņām vairākās nozarēs, starp kurām ir arī konkurences, audiovizuālo mediju, investīciju aizsardzības regulējums, kā arī Uzņēmumu reģistra informācijas pieejamība un Ekonomisko lietu tiesas izveides iecere, informē zvērinātu advokātu birojs *Sorainen*.

Piegriež škrūves brīvā tirgus ierobežošanai

Konkurences tiesību jomā uzņēmējiem radusies ilgi gaidītā iespēja asāk vērsties pret nepamatotu komercdarbību, ko veic valsts vai pašvaldību iestādes vai tām piederošas kapitālsabiedrības, informē **IEVA ANDERSONE**, *Sorainen* partnere un zvērināta advokāte. No šā gada 1. janvāra ir spēkā grozījumi Konkurences likumā, kas paredz Konkurences padomei plašākas pilnvaras vērsties pret publiskām personām (valsts vai pašvaldību iestādēm), kuras kavē vai deformē konkurenci.

„Līdz šim Konkurences padome reāli varēja vērsties tikai pret publiskām kapitālsabiedrībām, kuras pārkāpa kādu no Konkurences likumā paredzētajiem noteikumiem, piemēram, veidoja kartelus vai ļaunprātīgi izmantoja dominējošo stāvokli. Taču tagad pilnvaras būs plašākas, jo **publiskām personām noteikts ierobežojums jebkādā veidā kavēt vai deformēt brīvu konkurenci**, kas var izpausties kā komersantu diskriminācija, radot labvēlīgākus nosacījumus vai priekšrocības komercdarbībai publiskām personām, dažādu saistošo noteikumu pieņemšana vai cita veida šķēršļu likšana, lai komersants nespētu iekļūt tirgū,” skaidro advokāte.

Konkurences padomei ir piešķirtas tiesības veikt pārrunas ar publisko personu un norādīt uz rīcības nesamērīgumu. Tagad, kad šādas tiesības noteiktas likumā, pārrunām varētu būt lielāks spēks. Attiecībā uz

valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām Konkurences padomes pilnvaras paredzētas vēl plašākas. Ja ar pārrunām vien nepietiks, varēs ierosināt pārkāpuma lietu un uzlikt naudas sodu līdz trim procentiem no pēdējā finanšu gada apgrozījuma.

Izmaiņas audiovizuālo mediju reklāmas tirgū

Pārmaiņas skars arī mediju un reklāmas tirgū – līdz šā gada 19. septembrim Latvijā ir jāievieš grozītās Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas (direktīva (ES) 2018/1808) prasības.

„Ši ir galvenā direktīva, kas Eiropas Savienībā regulē audiovizuālo mediju darbību, un Latvijā tā ir iestrādāta **Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā**. Tas nozīmē, ka būs jāveic likuma grozījumi (likumprojekts jau ir sagatavots un izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē pagājušā gada novembra beigās).

Galvenie jaunumi ietver redakcionālās atbildības noteikšanu arī tiem audiovizuālā satura piedāvātājiem, kas nav tradicionālie audiovizuālie mediji (piemēram, interneta portālu vai tiešsaistes laikrakstu video saturs). Tāpat jaunais regulējums skars arī lietotāju radītus video, nosakot, ka tiem jāpiemēro ierobežojumi, kas attiecināmi uz komerciāliem paziņojumiem un produktu izvietojumu (piemēram, komerciālie paziņojumi nedrīkst kaitēt nepilngadīgajiem). Pirmo reizi direktīvā iekļauts regulējums, kas attiecas arī uz video koplietošanas platformām, kā *YouTube*, kā arī uz sociālo mediju platformām, kuru būtiska funkcionalitāte ir video koplietošanas funkcija.

„Katrai Eiropas Savienības dalībvalstij būs jāveido savs reģistrs ar tām video koplietošanas platformām, kas atrodas tās jurisdikcijā. Latvijā par to atbildēs Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome. Kā norādīts likumprojekta anotācijā, tiek uzskatīts, ka Latvijas jurisdikcijā pagaidām neatrodas tādas video koplietošanas platformas, kas būtu jāiekļauj mūsu valsts jurisdikcijā, bet ar laiku tas var mainīties,” norāda I. Andersone.

**IEVA
ANDERSONE**

Jaunais regulējums skars arī lietotāju radītus video, nosakot, ka tiem jāpiemēro ierobežojumi, kas attiecināmi uz komerciāliem paziņojumiem un produktu izvietojumu.

Liberālāki noteikumi turpmāk paredzēti reklāmas izvietošanai audiovizuālajos medijos. Tas nozīmē gan elastīgākus nosacījumus produktu izvietošanai, gan arī brīvāku reklāmai atvēlētā laika izmantošanu. Proti, vairs nebūs spēkā līdzšinējais noteikums, ka reklāmas laiks jāuzskaita katras raidstundas ietvaros, bet gan tas tiks uzskaitīts divu laika intervālu (no plkst. 6.00 līdz 18.00 un no 18.00 līdz 24.00) ietvaros.

Uzņēmumu reģistra bezmaksas informācija – cik daudz?

No 2020. gada 7. janvāra bez maksas ir kļuvusi pieejama Uzņēmumu reģistra 30 gadu laikā 14 reģistros uzkrātā informācija. Pamatā informācija ir pieejama tiešsaistē, tomēr daļa informācijas būs iegūstama tikai pēc motivēta iesnieguma. Sagaidāms, ka atšķirībā no līdzšinējās kārtības, kad lielu daļu informācijas varēja ērti par samaksu iegūt tiešsaistē tādās vietnēs kā *Lursoft.lv* vai *Firmas.lv*, turpmāk šāda informācijas iegūšanas kārtība būs stipri sarežģītāka, vērš uzmanību **ANDRIS TAURIŅŠ**, *Sorainen* partneris un zvērināts advokāts.

Turklāt ne visu Uzņēmumu reģistra informāciju varēs iegūt bez maksas – no 140 dažādiem informācijas vienību tiptiem 80 vienības joprojām būs pieejamas tikai par maksu. „Bez maksas var iegūt, piemēram, informāciju par valdes locekļiem, dalībniekiem, uzņēmuma statusus, dibināšanas lēmumus, bet, ja vēlas veikt izpēti par notāra lēmumiem, ir jāmaksā, turklāt pirms iegādes nav zināms, vai šie dati vispār izrādīsies noderīgi – tas ir kā pirkt kaķi maisā,” salīdzina A. Tauriņš. Viņš pauda cerību, ka ar laiku bez maksas kļūs pieejama plašāka informācija.

Ekonomisko lietu tiesas profils – joprojām neskaidrs

Valdība lēmusi un arī Saeimā otrajā lasījumā 20. februārī pieņēmusi grozījumus likumā „Par tiesu varu”, kuri paredz, ka 2021. gada 1. janvārī darbu sāks specializēta pirmās instances rajona (pilsētas) tiesa – Ekonomisko lietu tiesa (likumprojekts Saeimā vēl jāskata trešajā lasījumā). Līdz minētajam termiņam jāgroza vairāki likumi, kā arī jāizveido jauns, efektīvs un funkcionāls tiesas spriešanas mehānisms.

Tomēr aizvien nav skaidrības par šīs tiesas lietu profilu – sākotnēji tika solīts, ka tās piekritībā būs tādas lietas kā nodokļu noziegumi, korupcijas un krāpšanas lietas, intelektuālā īpašuma strīdi civillietās. Saeimā 20. februārī 1. lasījumā izskatīts likumprojekts „Grozījumi Civilprocesa likumā”, un no tā kā tiesai piekritīgi izņemti arī vairāki sākotnēji plānotie lietu veidi. To vietā nākušas komercnoslēpuma aizsardzības lietas, būvniecības procesa dalībnieku atbildības jautājumi, bet no krimināllietām jautājumu loks tiek samazināts līdz korupcijas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumiem.

„Būtu nepieciešams izdiskutēt šos jautājumus plašākā profesionāļu lokā, jo līdz šim tas noticis ļoti šauri. Iecere ir laba, taču izpildījums var izgāzties, ja

nebūs atbalsta – jo īpaši Tieslietu padomes atbalsta,” rezumē A. Tauriņš.

Eiropas Komisija pārņem atbildību par ieguldījumu aizsardzību

Turpmākās perspektīvas ieguldījumu aizsardzības tiesvedību kārtībā, kas Eiropas Savienībā (ES) ir lielu pārmaiņu priekšā, iezīmē **VALTS NERETS**, *Sorainen* partneris un zvērināts advokāts. Eksperts norāda, ka ES patlaban ir diezgan liela neskaidrība investīciju jautājumos, īpaši gadījumos, kad investors no vienas ES dalībvalsts vēlas ieguldīt citā. Eiropas Komisija (EK) konstatējusi, ka starpvalstu noslēgtie investīciju aizsardzības līgumi neatbilst ES dibināšanas līgumam. Vairākas ES dalībvalstis, piemēram, Polija, jau sākušas izbeigt savstarpējos ieguldījumu aizsardzības līgumus. Arī Latvija divus līgumus jau izbeigusi.

„Ir skaidrs, ka beigs pastāvēt līdzšinējā kārtība ES investoru un ES dalībvalstu strīdu risināšanas mehānismam. Lietas virzās uz to, ka dalībvalstīm šī funkcija tiks atņemta, jo EK uzskata, ka tai būtu centralizēti jārūpējas par ieguldījumu aizsardzību visā ES, līdz ar to ir sagaidāms, ka tiks izbeigti atsevišķie līgumi arī ar trešajām valstīm un EK būs tā, kas turpinās sarunas par līgumiem ar Indiju, Turciju, Pakistānu vai citām trešajām valstīm.

Skaidrs arī, ka līdzšinējais šķērējoties mehānisms ieguldījumu aizsardzības jomā vairs nepastāvēs, taču, kas nāks tā vietā, patlaban nav saprotams. Ir dažādi iespējamie varianti – viens no tiem, ka valsts pati izskata prasības, kas pret to vērstas. Tas nešķiet gana labs variants, jo rada jautājumu – vai tiešām spēsim būt tik objektīvi? Iespējams, tiks veidota jauna, specializēta tiesa investīciju strīdiem, kur katra dalībvalsts nominēs savu tiesnesi. Cerams, šā gada laikā tiksīm pie lielākas skaidrības,” stāsta V. Nerets.

Kopumā Latvija ir ierauta četrās tiesvedībās ar investoriem (*Rixport*, PNB bankas, *Kazmin* un *E Energija* lietas). Lietuvai ir tikai viens strīds, Krievijai un Ukrainai – pa astoņiem, savukārt Spānijai – 34 lietas. Spānijas situācija saistāma ar to, ka tur valdība strauji apturējusi zaļās enerģijas atbalsta projektus. „Cerams, ka Latvija būs izvairījies no šādām tiesvedībām, jo izskatās, ka nogriešana kā ar nazi pie mums nenotiks. Taču no individuāliem strīdu gadījumiem, protams, izvairīties nevarēs,” secina V. Nerets.

VALTS NERETS

ES patlaban ir diezgan liela neskaidrība investīciju jautājumos, īpaši gadījumos, kad investors no vienas ES dalībvalsts vēlas ieguldīt citā.

IKARS KUBLIŅŠ,
portāla *Bilance PLZ*
(www.plz.lv)
redaktors